

Sjećanje na dan povratka

U jesen te 1994. godine sve je bilo u znaku iščekivanja dana kada će bojovnici krenuti na Kupres. Samo rijetki su možda znali nešto više o tome a ostalo sve o čemu se pričalo bila su samo pusta nagađanja. Najviše su to čekali bojovnici Kupreške Bojne i svaki je želio sudjelovati u toj akciji. Samo se željelo krenuti, jer se taj dan uvelike priželjkivao. Akcija je bila već prije temeljito pripremljena i sve se odigralo kao po filmskom scenariju. Hrvatski radio je 03. studenog objavio vijest da su nakon žestokih borbi na Kupreškoj bojišnici postrojbe Hrvatskog vijeća obrane ušle u Kupres. Radosti u tom trenutku nije bilo kraja. Svaki kuprešak je zamišljao svoj trenutak povratka i nije bilo lako prihvatiti činjenicu da su kuće i čitava naselja bili srušeni sa zemljom, mada se i prije ponešto čulo o tome u kakvom su stanju naselja na Kupresu. Nitko nije mogao zamisliti da je osvajačka moć razaranja tolika. Ukupno je bilo razoreno čak 78 posto stambenog fonda i to što je ostalo najviše se odnosilo na grad Kupres i prigradska naselja. Sva sela u kojima su prije živjeli Hrvati bila su do temelja razorena, a u dvorištima su ostajale samo šupe za sušenje mesa jer njih zbog praznovjerja nisu uništili. Svetinje poput crkava bile su do temelja sustavno i planski razorene eksplozivom, kontroliranim eksplozijama što su morali učiniti za taj posao «obučeni» ljudi. U Otinovcima je srušena crkva Sv. Ive Krstitelja gdje su kasnije arheolozi otkrili stare temelje crkve iz V. stoljeća. Također je u Kupresu srušena i crkva Sv. Obitelji uz koju se nalazio i zvonik izgrađen pred sam rat. Ruševine te crkve vidljive su i danas jer župnik don Dominik Stojanović nije dao da se ukloni baš za svjedočanstvo što je sve mržnja spremna učiniti. Na Suhom polju je razorena crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije, kao i prelijepi zvonik sa lijevanim zvonom koje se čulo na cijeloj visoravni. Do temelja je srušena i crkva sv. Ante u Rastičevu s župskim stanom. Ovo je još jedno mjesto gdje je mržnja učinila svoje. Grad je u početku bio s uništenom infrastrukturom. Na nekim grobljima su primijećeni tragovi devastacije i na pojedinim mjestima je narušen mir pokojnika jer su grobovi otvarani, a tijela pokojnika su davana u razmjenju. Na Suhom polju, na mjestu gdje se odlagao otpad, bagerom su zatrpali posmrtnu ostatku civila i vojnika koje su ubili u mjesecu travnju 1992. godine, za vrijeme borbi na Kupresu, tijela su identificirana i kasnije sahranjena na grobljima gdje pripadaju. Odmah nakon dolaska vojske brzo je svoj posao počela obavljati i civilna vlast. Njena prva zadaća bila je priprema grada za povratak njegovih stanovnika iz izbjeglištva. Posao nije bio nimalo jednostavan ali se ipak učinilo dosta kako bi povratak u razoreni grad bio što lakši. Zasiurno su tu učinjene i poneke pogreške o kojima i danas ima različitih mišljenja, no, sve u svemu, Kupres poput ptice feniksa se rađa iz pepela i postaje poželjna odredište mnogih. Ovih nekoliko rečenica, zajedno s fotografijama iz tog vremena neka budu svjedočanstvo onoga što smo preživjeli, mada bi pojedini željeli da se to što prije zaboravi ali nije lako obrisati iz duše rukopis rata koji je ostavio u našem kraju duboke tragove i stoga posebno štovanje onima koji su poginuli. Poštovanje bojovnicima, oni su za nas heroji ma što o tome netko mislio. Hvala im za trinaest godina slobode!

Josip Ivić

Objavio: www.kupreskiradio.com